

לרגל ה 2 בפברואר 2022

100	נחגוג	140
שנים לפרסום יזליס		שנים להולדת גיימס ג'זיס
	02.02.2022	
	mymilim.info	

ובשיתוף

140

פרק - 1

100

לג'ויס

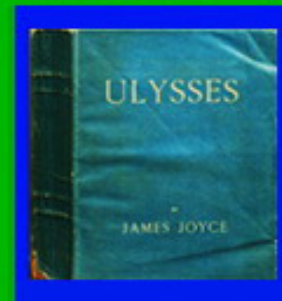

J. JOYCE

02.02.2022

ליז'ויסס

ULYSSES

140

PART - 1

100

ננסה לסמן **אבני דרך**
בדרכו של **ג'יימס ג'ויס** – כאדם וכסופר

ונרשה לעצמנו גם...

עצום עינייך - וראה

1

JAMES JOYCE : Shut your eyes and SEE !

הומרוס - המשורר העיוור

ג'ויס לאחר ניתוח בעינו

אבן הדרך הראשונה לידה נתעכב
היא הפרק השלישי – **'פרוטאוס'** מתוך **"יוליסס"**

- השם פרוטאוס מתייחס לדמות מיתולוגית של אל-ים [או 'זקן-הים'] המחליף צורות ומתחמק ללא-הרף.

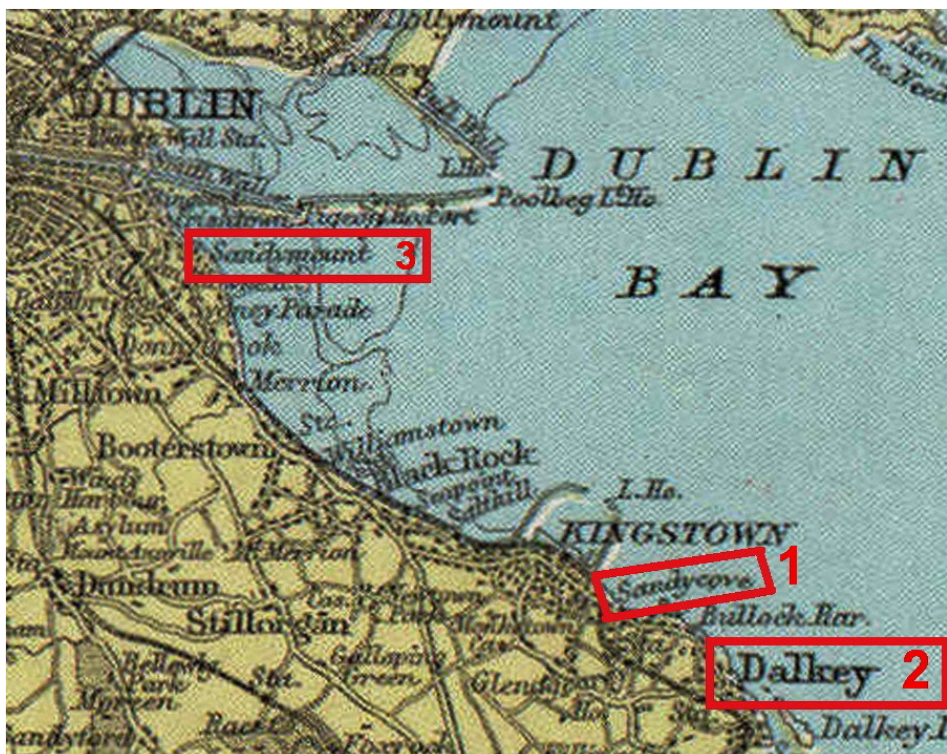
- השעה היא 11 בבוקר ואנו מלווים את סטיפן דדאלוס הגיבור השני של **"יוליסס"** כשהוא מהלך לחוף הים **בסנדימאונט**.
- ג'ויס מתחקה אחר הלך מחשבותיו

16.6.2004 – סנדימאונט

צילום : ויקטור

מפה צבעונית של מפרץ דבלין

• 3. [סנדימאונט](#)
הפרק השלישי

• 1. [סנדיקוב - מרטלו טואר](#)
הפרק הראשון

• 2. [דלקי](#)
הפרק השני

הפתיחה לפרק השלישי – "פרותיאוס" הוא אל-ים המחליף צורות בלי הרף

להלן שורות הפתיחה של פרוטאוס

האופניות הבלתי-נמנעת של הנראה-לעין: לפחות זה, אם לא יותר, מה שנחשב דרך עיני. חתימות הדברים כולם,¹ ואני כאן כדי לקרוא אותן, שריצת-ים ואצת-ים, הגיאות הקרבה, מגף חלוד זה. ירוקנזלת, כחול-כסף, חלודה: סימנים צבועים. גבולות הדיאפאנה. אבל הוא מוסיף: בגופים.² אם כך הוא קלט אותם כגופים לפני שקלט אותם כצבועים. איך? על-ידי זה שדפק בהם את הראש, כמובן. לאט לך. קרח היה ומיליונר, maestro di color che sanno.³ גבול הדיאפאנה בֶּ. מדוע בֶּ? דיאפאנה, אֲדיאפאנה. אם אתה יכול להעביר את חמש אצבעותיך דרכו — זהו שער, אם לא — זוהי דלת. עצום עיניים וראָה.

אני מניח שלא הבנתם כלום... איך אני יודע ?

כי כך כתוב ב"המדריך ליוליסס" מאת חזי ועפר שלח

פרוטיאוס

שעה: 11:00

מקום: הטיילת

צבע: ירוק

סמל: גאות

אמנות: פילולוגיה

טכניקה: מונולוג (גבר)

"פרוטיאוס", הפרק השלישי בספר, מסיים את הטלמאכיאדה

בקרשנדו אינטקטואלי מרשים (ומרתיע); רבים מקוראי יוליסס

נבלמו בפרק סבוך זה ונטשו את הספר כולו). זהו מונולוג פנימי

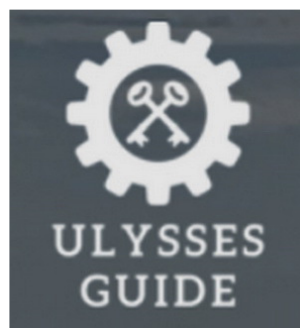
ואיך חזי ועפר שלח יודעים ?

האם ערכו משאל ? סקר ? מחקר סטטיסטי ?

אולי הנטישה היתה כבר בעמוד הראשון או
השלישי של הפרק הראשון של יוליסס ?

נדמה שהתשובה תעלה כשנקרא מה כתוב באתר

הנקרא **ULYSSES GUIDE** = מדריך ליוליסס

ואלה הדברים שנכתבו באותו אתר
ULYSSES GUIDE

ULYSSES
GUIDE

"Proteus" episode of James Joyce's Ulysses.

EPISODE 3: PROTEUS

The "Proteus" episode depicts the erudite musings of Stephen Dedalus as he walks along Sandymount Strand just before 11:00 am. Dense and difficult to follow, "Proteus" is where most first time readers of *Ulysses* throw in the towel. Don't. Despite the fact that even the most serious

בבקשה...היו סבלניים - אל תנטשו...

EPISODE 3: PROTEUS

The "Proteus" episode depicts the erudite musings of Stephen Dedalus as he walks along Sandymount Strand just before 11:00 am. Dense and difficult to follow, "Proteus" is where most first time readers of *Ulysses* throw in the towel. **Don't.** Despite the fact that even the most serious

"האפיזודה של 'פרוטיאוס' מתארת את ההרהורים המלומדים של סטיפן דדאלוס כאשר הוא מהלך לחוף סנדימאונט לפני השעה 11:00.

דחוס וקשה למעקב, "פרוטיאוס" הוא היכן שרוב הקוראים לראשונה ביוליסס נוטשים אותו.

אל תנטשו"

ובעל האתר מבטיח להסביר לקוראים את סתומותיו של הפרק

במפגש היום איננו עוסקים בפיענוח סתומותיו של "פרוטיאוס" אלא מצביעים על היותו "אבן-דרך"

לפניכם 9 השורות הפותחות את פרוטיאוס – לאחר שצבעתי אותן

האופניות הבלתי־נמנעת של הנראה־לעין לפחות זה, אם לא יותר, מה שנחשב דרך עיני חתימות הדברים כולם, ואני כאן כדי לקרוא אותן, שריצת־ים ואצת־ים, הגיאות הקרבה, מגף חלוד זה. ירוקנזלת, כחול־כסף, חלודה: סימנים צבועים גבולות הדיאפאנה. אבל הוא מוסיף: בגופים.² אם כך הוא קלט אותם כגופים לפני שקלט אותם כצבועים. איך? על־ידי זה שדפק בהם את הראש, כמוכז לאט לך. קרח היה ומיליונר, maestro di color che sanno.³ גבול הדיאפאנה ב־. מדוע ב־? דיאפאנה, אַדיאפאנה. אם אתה יכול להעביר את חמש אצבעותיך דרכו – זהו שער, אם לא – זוהי דלת. עצום עיניים וראה.

הרקע הירוק והמסגרות הצבעוניות

- הטקסט אותו הדגשתי על **רקע ירוק** – אלו מחשבותיו, הירהוריו ותגובותיו של סטיבן דדאלוס **למציאות הנגלית לעיניו** בהליכה זו על משטח החולות שלאורך חוף הים של סנדימאונט שבמפרץ דבלין.
- לצידם במסגרות הצבעוניות – 'אלוזיות' - הרמזים – ליצירות שג'ויס ביקש שתהדהדנה בתודעתנו
- נציג אותן:

מעל "יוליסס" בכלל ו'פרותיאוס' בפרט מרחפת דמותו של הומרוס

הומרוס – המשורר העיוור המגשש את דרכו בציורו של רפאל
מובל על ידי דנטה אלגיירי [משמאל] ואובידיוס [מימין] מחבר המטמורפוזות

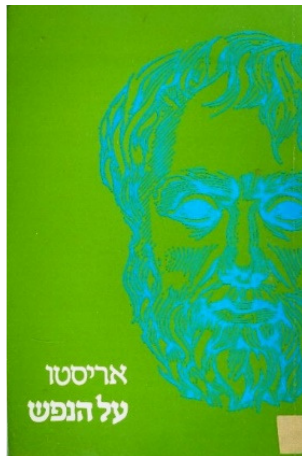

האופניות הבלתי-נמנעת של הנראה-לעין

• "האופניות" [כלומר האופן הבלתי-נמנע של מה שרואות עיננו]. המקור המדויק לטקסט זה – לא אותר.

• הטקסט מרמז על הדיון שעורך אריסטו בספרו

De Anima ['על-הנפש'] בדבר

צורות הנראה **VISBLE**

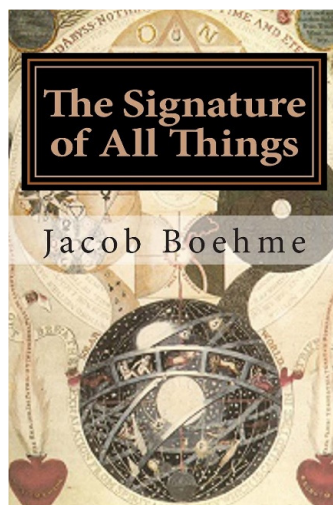
וצורות הנשמע **AUDIBLE**

בחלקים ב' ו-ג' של ספרו:

חתימות הדברים כולם,

הוא שם ספרו של **Jakob Boehme** [1575-1624]

סנדלר ותיאולוג-מיסטיקן
גרמני פרוטסטנטי

איך? על-ידי זה שדפק בהם את הראש. כמובן

- בן ג'והנסון [1572-1637]
- משורר ומחזאי אנגלי בן
- תקופתו של שייקספיר שכדי
- להפריך את התיאוריה של
- **Berkeley** כי כל הדברים הם
- "רוח" בעט בחזקה באבן
- וכשנפגע מהמכה אמר
- "הנה הפרכתי את התיאוריה שלו"...

גבולות הדיאפאנה. אבל הוא מוסיף: בגופים.²

גבול הדיאפאנה בִּי. מדוע בִּי? דיאפאנה, אֲדיאפאנה.

- ה"דיאפנה" – משמעה "השקיפות"
- – והיא נמצאת בכל הגופים והיא זו המאפשרת להם לקבל צבע והצבע הוא זה התוחם את העצם ;
- ה"א-דיפאנה" משמעו ה"אטימות"

קִרְחַּהּ הִיָּה וּמִלִּיּוֹנָר,

• לפי מסורת מימי הביניים אריסטו [אריסטוטלס]
היה קרח

קִרְחַּהּ הִיָּה וּמִלִּיּוֹנֶר,

• וכאן **אריסטו** [משמאל] בציורו המפורסם של רפאל – "האקדמיה באתונה"

maestro di color che sanno

הביטוי באיטלקית הינו ציטוט של **דנטה אלגיירי** בו הוא מתאר את **אריסטו** בחלק ד' עמ' 131 של ה'קומדיה האלוהית'

• כ"אדונם של היודעים"

דנטה אלגיירי

בציורו של סנדרו בוטיצ'לי

משנת 1495

עצום עיניים וראה.

• והשנינה "**עצום עיניים וראה**" – היא התרומה של ג'יימס ג'ויס שסבל שנים רבות מראיה לקויה, על סף-עיוורון ועבר ניתוחי עיניים רבים כשהוא נעזר ברטיות

עצום עיניים וראה.

• הקדימו את ג'ויס בענין העיניים העצומות:

Emily Dickinson [1830 – 1886]

"To shut your eyes is to travel."

"לעצום את עיניך משמע לטייל"

Paul Gauguin [1848 - 1903]

" I shut my eyes in order to see."

"אני עוצם את עיני – כדי לראות"

**נסכם את מסענו זה עם פרוטיאוס וסטיפן
דדאלוס בחוף סנדימאונט בסרטון קצר**

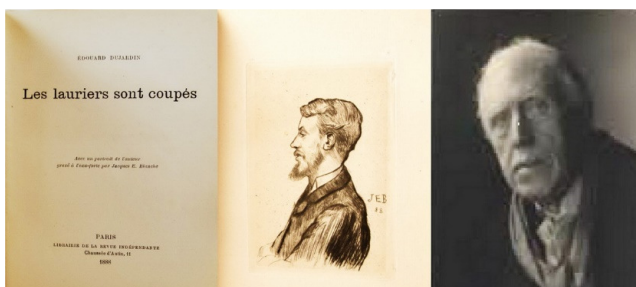
אבן הדרך הראשונה - "פרוטיאוס"

היא בפועל המופע הראשון

- של "זרם-התודעה" ב"יוליסס"
- אם תרצו – כאן מתחילה המהפכה שחולל ג'יימס ג'ויס בספרות המאה העשרים;
- טכניקה ספרותית שהשפיעה על התודעה של כולנו במאה השנים האחרונות – והכל התחיל ב 9 השורות המוקשות – המופיעות בראש הפרק ש'בגללו כל קוראי יוליסס נוטשים אתו.. ' אך אלו שנשארים ולא נוטשים נחשפים לעולם פנימי וחיצוני – עשיר ומעשיר.

למען ההגינות והצדק ההיסטורי יש לציין :

- ג'ויס לא 'המציא' את "זרם-התודעה"
- מי שכתב בסגנון זה לראשונה היה EDUARD DUJARDIN (1861-1949)

- בספרו: **LES LANRIERS SONT COUPES** - עלי-הדפנה נחתכו
- לימים, יאשר ג'יימס ג'ויס כי מספרו של דה ג'רדין [ולא מפרויד, כפי שסבורים רבים] שאב את הטכניקה הזו של "זרם התודעה"
- ג'ויס **שיכלל** את טכניקה זו בספרו "יוליסס" הפך אותה לסגנון כתיבה משפיע ביותר מאז ועד היום - והמזוהה איתו

ולכבוד הישגו זה
נרים פינט של...

ג'ויס וכבלי הדת הקאתולית

- ג'יימס ג'ויס נולד ב 2 בפברואר 1882 - היום לפני 140 שנה - באירלנד הקאתולית להוריו ג'ון סטניסלאוס ג'ויס ולאמו מרי-ג'יין - שניהם קאתולים אדוקים בדתם.
- בספטמבר 1888 כשהוא כבן שש וחצי שנים החליטו הוריו לשלוח אותו לפנימיה יקרה ויוקרתית שנוהלה על ידי כמרים-ישועיים.

ספטמבר 1888 – פרידה מהבית ומעבר לפנימיה

תצלום משפחתי לקראת עזיבתו

ג'ים את הבית :

• האב : ג'ון סטניסלאוס, מימין

• האם : מאי-ג'יין במרכז

• גיימס – בן ה-שש וחצי

• והסבא: אבי האם, משמאל

כך נראה ג'ים בן השש-וחצי
כאשר נשלח לפנימיה

היתה זו קלאנגוז' – ווד – קולג' פנימיה יוקרתית שנוהלה על ידי כמרים ישועים

הפנימיה היתה מרוחקת מדבלין כ-20 ק"מ

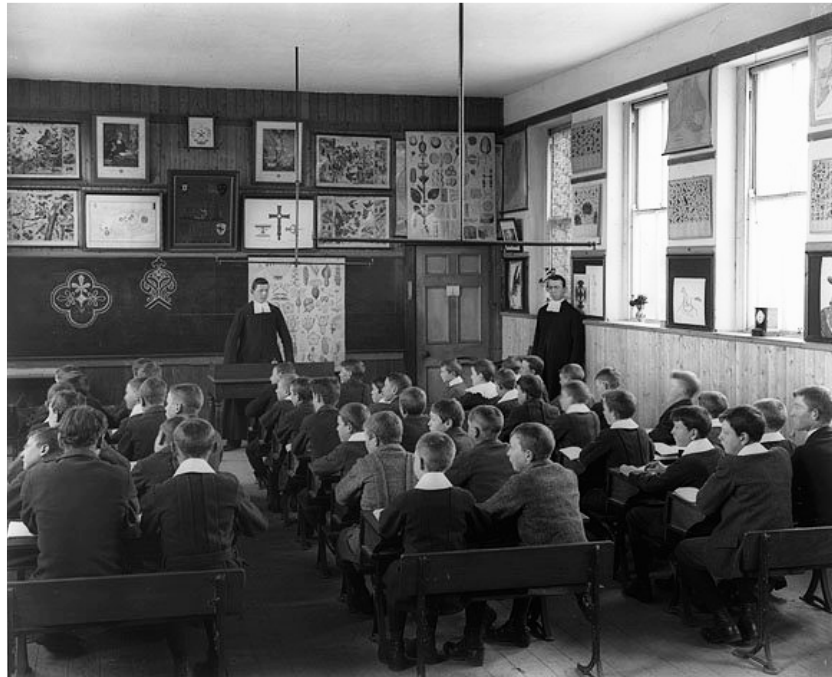

מרחק שהשפיע על הקשר בין הילד הרך-בשנים והוריו

תצלום פנימיית Clongowes Wood College
בתחילת המאה העשרים

**המורים והמשגיחים היו כמרים ישועים
והמשמעת היתה נוקשה**

**תצלום של כיתה
בקלאנג'וד-ווד-קולג'
משנת 1902**

**שימו לב למורה ולמדריך
בבגדי כמרים
ולצפיפות התלמידים**

חינוך מקטין ומדכא לילד רך-בשנים

- לימודים במסגרת קפדנית, שמרנית ורוויה באינדוקטרינציה ישועית קאתולית... [ג'ים במסגרת באדום]

ג'ים נשאר בפנימיה זו כשלוש שנים וכשנגמר הכסף, הועבר לבית ספר תיכון בלוודרה

- בית הספר – בלוודה –
- שכן בעיר דבלין עצמה.
- גם הוא נוהל בידי
- כמרים ישועים

כאן בבלוודרה – בגיל ההתבגרות החל לגלות את כשרונות הכתיבה שלו

• ג'ויס זכה פעמיים בתחרות ארצית באירלנד
לכתיבת מאמרים באנגלית והוענקו לו פרסים
כספיים ;

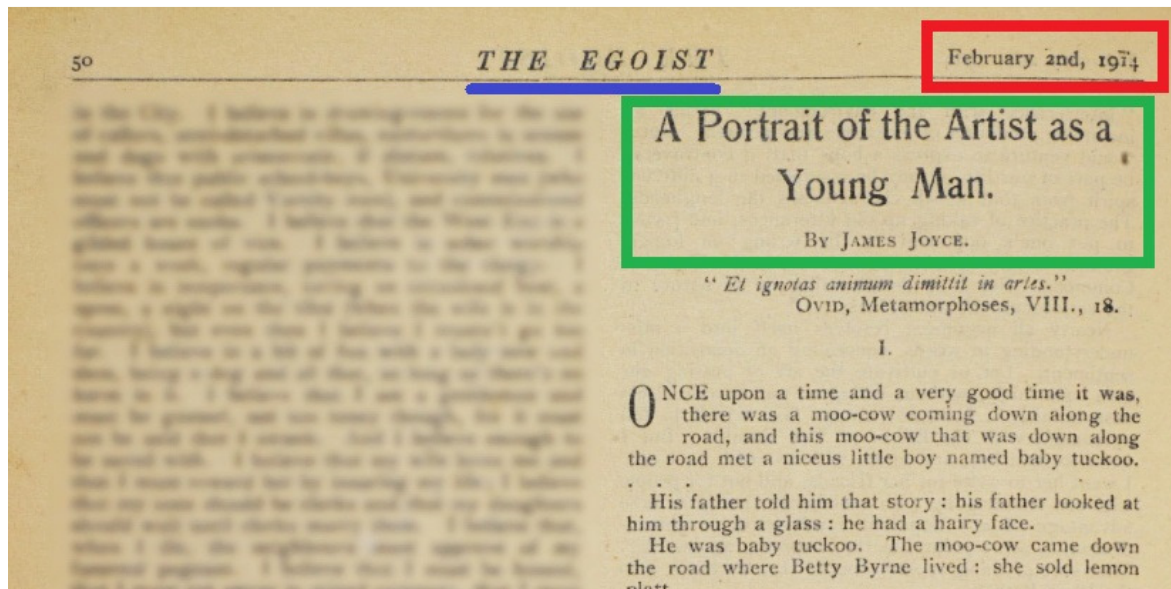
• בחלק מכספי הפרסים השתמש לרכוש את
נסיונותיו המיניים הראשונים – עם זונות ;

• הד להתפתחויות אלה ניתן למצוא בדיוקן האדם
כאיש צעיר.

חשוב לציין בקשר ל"דיוקן האמן כאיש צעיר" הרומן הראשון אותו כתב

• הרומן מתרחש כולו באירלנד – אך הוא נכתב בפועל בטריאסטה

• הפרסום הראשון שלו החל בעתון THE EGOIST בלונדון ב 2.2.1914

ה'דיוקן' אינו רומן אוטוביוגרפי במובנו הפשוט

- למרות שאין לקרוא את הרומאן כ"ביוגרפיה" של ג'ויס הצעיר – הוא כולל דיונים המשקפים את ההתפתחות הנפשית והאינטלקטואלית של האיש הצעיר ג'יימס ג'ויס
- ראו את וידויו על התפקחותו מהאמונה הקאתולית לתוכה נולד – ולאורה חונך מילדותו – בבית הוריו והחל מגיל שש וחצי בפנמיית קלונגוז –ווד- קולג' ובבלוודה – עד הגיעו לגיל 16 בערך.

במכתב מיום 29 לאוגוסט 1904 כתב לנורה:

עברו כחודשיים מאז פגש בה לראשונה ב 16 ליוני 1904:

- **"לפני כשש שנים** עזבתי את הכנסיה הקאתולית עקב שנאה לזהטת אליה. חשתי שאיני יכול להשאר בה עקב דחפי הטבע שלי. הכרזתי מלחמה סודית עליה כאשר הייתי סטודנט ולא יכולתי לקבל את עמדותיה. על ידי כך הפכתי לקבצן אך נשארתי נאמן לגאוותי. עתה אני עורך כנגדה מלחמה גלויה על ידי מה שאני כותב, אומר ועושה איני יכול להצטרף לסדר הציבורי אלא כנע-ונד".

למרות ש'הזמן הסיפורי' אינו חופף את 'הזמן הביוגרפי'

- הנה מה שיכתוב ב'דיוקן האמן כאיש צעיר' [תרגום יותם בן שלום בעמ' 211 בענין "הרשתות"

– הנשמה נולדת, אמר כמו לעצמו, בראש ובראשונה ברגעים כמו אלו שסיפרתי לכם עליהם. הלידה שלה אפלה ואטית, מסתורית יותר מהלידה של הגוף. בארץ הזאת, כשנשמה של איש נולדת משליכים עליה רשתות כדי שלא תוכל לעוף. אתם מדברים אתי על לאום, על שפה, על דת. עם הרשתות האלה אני מתכוון לנסות לעוף.

שלוש הרשתות : לאום שפה ודת

הלאום – באותה תקופה אירלנד ארצו היתה נתונה תחת השלטון הבריטי והאירים לחמו כנגד הכיבוש בדרכים רבות : החל במלחמת מחתרת מזויינת ועד למלחמה פוליטית.

- המנהיג של הזרם המתון שלחם בפרלמנט הבריטי בעד "שלטון עצמי" Home Rule לאירים כחלק מהאימפריה הבריטית, היה סטוארט פארנל [המוזכר ב'דיוקן'] – מנהיג זה – שג'ויס תמך ברעיונותיו המתונים – קיים קשרים עם אישה נשואה – וכתוצאה מכך נזנח על ידי ההמונים הקאתולים חמומי המוח.

השפה – זה המרד של ג'ויס כנגד התנועה הספרותית [בהנהגת המשורר ויליאם באטלר ייטס] להחייאת השפה הגיילית העתיקה – ג'ויס התעקש לכתוב אנגלית [שפת הכובשים !]

הדת -

- היתה מרכיב דומיננטי בעיצוב עולמו של ג'יימס ג'ויס הצעיר – החל במשפחתו הגרעינית, עבור דרך מוסדות החינוך הקאתוליים – ישועיים אליהם נשלח בהשפעת רוח הקאתוליות שאיפינה את החברה האירית בכלל והדבלינאית בפרט – על רקע המאבק הלאומי לשחרור מעולה של בריטניה הפרוטסטנטית.
- על כן התהליך של ההשתחררות מכבלי האמונה הדתית – ודימוי ה"רשתות" עליהן עמדנו זה עתה - היה מבחינתו מהלך אמיץ שדרש נחישות ושכנוע עצמי עמוק.

הנה הדרך בה מנסח סטיפן דדלוס את השקפת עולמו

דיוקן האמן כאיש צעיר עמ' 216 תרגום יותם בנשלום

– תראה, קראנלי, אמר. אתה שאלת אותי מה אעשה ומה לא אעשה. אני אגיד לך מה אעשה ומה לא אעשה. אני לא אשרת את מה שהפסקתי להאמין בו, ולא משנה אם לדעתו הוא הבית שלי, המולדת שלי או הכנסייה שלי; אני אנסה להביע את עצמי איך שהוא, בעזרת החיים או האמנות, בצורה החופשית ביותר והמלאה ביותר שאני יכול, ולהגנתי אשתמש בכלי נשק היחיד שאני מוכן לשאת – שתיקה, גלות, פיקחות.

ולכבוד מהפך ונחישות זו
נרים פינט נוסף של...

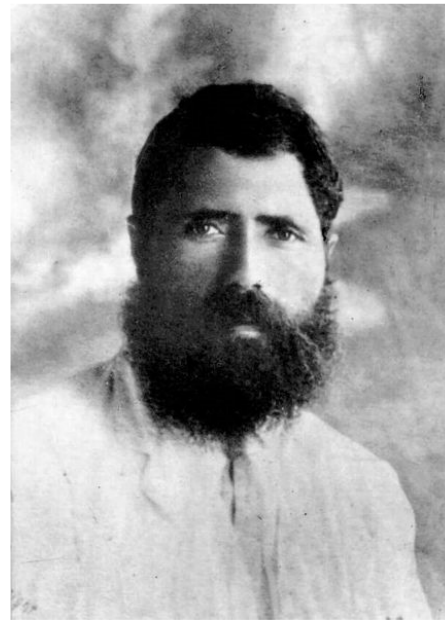

לפני שנעבור **לאבן הדרך** הבאה אעיר הערה משווה... לעצמנו

ואת **"מאורע ברנר"**

• ואזכיר את **יוסף חיים ברנר**

ברנר וג'ויס :
שניהם יצאו בשאלה... שניהם התפקרו

ג'ויס נולד ב 2 לפברואר 1882

ברנר נולד ביום 11 לספטמבר 1881

הפרש של
כחמישה חודשים

ביום 24 לנובמבר 1910 פרסם יוסף ברנר בחתימת יוסף חבר בעתון ה"פועל הצעיר"

שנה רביעית

N°. 3

הפועל הצעיר

כלי מבטאה

של הסתדרות הפועלים העברים בא"י הפועל הצעיר

יו"ל פעמים בחדש ע"י הוועד המרכזי

1000

תנאי סדרו לנתפוזת פלוניום—התנאי אל סודול סענני נח"י והתנאי כל ענפי העובדי (הסתדרות של הפועל הצעיר).

<p>תנאי הודעתו לשנה: בארץ-ישראל ובהר סודות עותומנית 6 פריג' בתול 8 פריג' או 3 דריב ולפי תוקף חוה לחצי שנה. לפחות כחצי שנה—אין להתחסה מתקבלה. * תני הופוטה אינם מתקבלים. חצי השנה חוה מושרי ער ניסן ובניסן עד השני.</p>	<p>מחיר המודעות: עמוד שלם — 25 פריג' חצי עמוד — 13 פריג'. שורה פריג' או סקוטח — 25 כותים. מודעות על חצי שנה בזכיות 10% מחיר בליין בודד: ביהודה 4-בגליל 6 סתלי, בחו"ל 25 ברוסיה 30 קי</p>
--	--

התוכן:

<p>א. לעוני השעה: אמת האריותים ביפסה. התקצוב של חובבו ציין לשנת זיעיא - תמיד.</p>	<p>ו. בימי קדם (פאורים)</p>
<p>ב. משיכתינו - - - - - בעזות ובפזיות - - - - -</p>	<p>ז. רשימות (ו)</p>
<p>ד. י"י (שיר). ה. לפני הכותל - - - - -</p>	<p>ח. סכתב מעצת. - - - - - י. תמצית הומוים של אספתו השנתית.</p>
<p>ה. יצחק שויה.</p>	<p>יא. לשכת מוויצין יב. מודעות.</p>

מאמר שחולל בעקבותיו מהומה שזכתה לתואר "מאורע ברנר"

* * *

בני חברות הישגה. חברות הישגה: החרשה. גם כזה יש באים ומפחידים :
חברות החרשה עליכם, בני כניהם של בעלי חברות הישגה ! . . . אולם אני תעברו
החפשו, עינה על הפחדה זו לאמר :

— בישאני לעצמי אין בשבילי גם לברית הישגה אורו הערה, שהכל צועקים
עליו בתור "בתבי קדש", "ספר הספרים", "הספר הנצחי" וכו' ומי, כון החרשה
של עישרים וארבעת ספרי הביבליה נשתחרתי זה ככה, כבר . . . *) הרבה ספרי
הול סג תדורות האחרונים יותר קרובים אלי, יותר גדולים בעיני ויותר עמוקים, אך

ולכבודו ולזכרו של י.ח. ברנר ה'כופר שלנו....'

שנרצח ביום 2 במאי 1921 בפרדס ליד יפו

נרים כוס של מיץ תפוזים ...

המשך ב :

פרק - 2

PART - 2